

Kalkkikalliot

Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar

Luontodirektiivin luontotyyppi (liite I)
BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön,
heikkenevä
ALP suojelutaso suotuisa, vakaa

Koodi: 8210

Kuva: Kimmo Syrjänen

Luonnehdinta

Kalkkikallioilla tarkoitetaan tässä kalliopaljastumia, joiden kasvilajistossa on kalkinvaatijalajeja. Kivilaji on kalkkikiveä tai dolomiittia, tai muun kivilajin seassa on niin paljon kalkkivälikerroksia, että kalkkikallioiden kasvillisuutta esiintyy. Suomessa kalkkikalliot ovat harvinaisia ja usein pieniä. Kalkkikalliot voivat olla jyrkkä- tai loivarinteisiä, valoisia tai varjoisia, ja niiden kasvillisuus vaihtelee näiden tekijöiden mukaan. Kalkkikallioihin luetaan mukaan myös vanhat, käytöstä poistetut kalkkilouhokset, mikäli niissä on kalkkikalliokasvillisuutta.

Kalkkikallioiden eliölajisto on hyvin runsas suhteessa niiden pinta-alaan. Luontotyyppillä elää monia kalkkipitoiselle kasvualustalle rajoittuneita sammalia ja jäkäliä, ja myös kalkkikallioiden niittymäisten osien ruohokasvilajisto on monipuolinen. Monet lajeista ovat Suomessa harvinaisia tai uhanalaisia.

Kalkkikallioiden luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat kalkinvaatija- ja kalkkinsuosijalajien esiintyminen (erityisesti sammalia ja jäkäliä), kasvillisuuden avoimuus ja matalakasvuisuus, puuston ja pensaston vähäisyys, luontaiset varjostusolot (ei metsänhakkuita varjorinteillä) sekä veteen rajoittuvilla kallioilla vesistön säännöstelemättömyys.

Levinneisyys

Kalkkikallioiden levinneisyys Suomessa on epäyhtenäinen, sillä kalkkikivi puuttuu monilta seuduilta kokonaan.

Esiintymisessä on selviä keskittymiä: lounaisrannikko, Pohjois-Savo, Kainuun vaarajakso, Tornion–Tervolan seutu, Pohjois-Kuusamo, Kittilä sekä Pelkosenniemen–Sallan seutu. Laajimmat esiintymät ovat Kuusamon seudulla; Etelä-Suomessa esiintymät ovat usein hyvin pieniä.

Nykytila ja uhkatekijät

Kalkkikallioita on louhittu satojen vuosien ajan, ja monet eteläiset esiintymät ovat hävinneet. Louhinta ei ole aina ollut pelkästään vahingollista, koska se on luonut uusia paljaita kalkkikalliopintoja, joille on ajan myötä levinnyt kalkinvaatijalajeja. Eteläisen Suomen kalkkikallioiden tila on huono, koska niitä on jäänyt rakentamisen alle, metsänhakuut ovat muuttaneet varjokallioiden pienilmastoa ja pienet esiintymät ovat metsittymässä. Metsittymisen syinä voivat olla mm. läheiset tiheät istutusmetsiköt, joiden tuottama karike peittää nopeasti pienet kalliolaikut, ilman typpilaskeuma ja hiilidioksidipitoisuuden nousu sekä metsälaidunnuksen loppuminen ja metsäpalojen torjunta.

Tulevaisuudessa vakavin uhka Etelä-Suomen kalkkikallioille on metsittyminen ja muu kasvillisuuden umpeenkasvu ja rehevöityminen. Myös metsänkäsittelyn vaikutukset uhkaavat niitä kalkkikallioita, joka eivät kuulu metsälain piiriin (matalat jyrkänteet, loivapiirteiset ja pienet kalliot). Rakentaminen uhkaa luontotyyppiä edelleen, samoin vesistöjen säännöstely rantakohdeilla. Kalkin louhinta on sidoksissa taloussuhdanteisiin, eikä taloudellisesti merkittävilta esiintymiltä louhinnan uhka ole kokonaan poistunut.